

Helse- og omsorgsdepartementet
Kommunehelsetjenesteavdelingen
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Helse- og omsorgsdepartementet	
Saksnr.:	Dok.no.:
200502859	75
Arkivnr.:	Innkom dato
550	02.11.05
Ansvar:	Ansvar:
KTA	HL
Uttalelse:	

Høring: NOU 2005:11 Det offentlige engasjement på tannhelsefeltet Uttalelse fra Statens seniorråd

Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets brev av 24.06.05 og medfølgende NOU 2005:11 Det offentlige engasjement på tannhelsefeltet. Fokus i Statens seniorråds uttalelse blir på eldres behov for tjenester fra den offentlige tannhelsetjenesten.

Statens seniorråd er enig med utvalget i at den offentlige tannhelsetjenesten må styrkes dersom den skal løse utfordringene den står overfor. Spesielt viktig er det å styrke det opplysende og forebyggende arbeidet, som er noe av det viktigste på tannhelsefeltet.

Statens seniorråd merker seg at gruppe c) eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie foreslås tatt ut som en egen eksplisitt gruppe blant de prioriterte gruppene for den offentlige tannhelsetjenestens oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester. Statens seniorråd er uenig i dette.

Ifølge utredningen er det dokumentert at pasienter som innkalles av tannlegen besøker tannlegen mer regelmessig enn de som selv må ta kontakt. Det påpekes at eldre som ikke mottar kommunale tjenester kan ha funksjonstap av relevans for det offentlige tannhelsetjenestetilbudet. Det vises til FUTT-prosjektets funn om at tannhelsetilstanden var dårligere for eldre som kun mottok hjemmetjenester enn for gjennomsnittsbefolkningen. Prosjektet viste også at behov for tjenester fort kan endres for denne gruppen.

Dårlig tannhelse kan gi alvorlige konsekvenser for eldres helse, sosiale liv og derved livskvalitet. Problemer med tannhelsen følger ikke alltid utviklingen av mentalt og fysisk funksjonstap. Mange eldre trenger assistanse til å ta kontakt med tannhelsetjenesten, selv om de ikke mottar kommunale tjenester. Innsatsen når det gjelder oppsøkende virksomhet og tilbud om tannpleietjenester må derfor styrkes overfor eldrebefolkningen. Å ta ut gruppe c bidrar til usynliggjøring og ytterligere nedprioritering av denne gruppen sett i forhold til slik det er i dag.

Dette taler for at gruppen eldre som bør omfattes av den forebyggende og oppsøkende tannhelsetjenesten heller bør vurderes ut fra noe videre kriterier enn kun de som mottar tjenester fra pleie- og omsorgstjenesten, eller av fastlegen defineres inn under den offentlige tannhelsetjenesten. Rådet har tidligere uttalt at regelmessig offentlig tannhelsekontroll og munnhygienisk veiledning må nå ut til en større gruppe eldre enn hittil. Tilbud om tannhelsekontroll bør gis til alle over 75 år. Dette for å sikre kanalisering til riktig tannhelsetjenestetilbud tidligst mulig, slik at tannskader og munnsykdommer kan fanges opp og forebygges før større skader oppstår.

Rådet anbefaler at en vurderer tiltak som tilbud om tannpleietjenester på landets eldresentra. Eldresentrene brukes av mange eldre og har tradisjoner på å ha tilbud av forebyggende art som når ut til store deler av eldrebefolkningen.

Ikke alle eldre med funksjonstap vil trenge økonomisk bistand for å få utført tannbehandling. Rådet mener derfor at rett til gratis offentlig tannhelsetjeneste, eller refusjon av tannlegeutgifter, bør knyttes til den enkeltes økonomiske situasjon.

Statens seniorråd støtter forslaget om at fastlegen, ut fra en vurdering av funksjonstap, gis rett til å henvise til offentlig finansierte tannhelsetjenester. Rådet foreslår at også institusjonsledelsen ved sykehjemmene bør ha henvisningsrett til den offentlige tannhelsetjenesten. Sykehjemsledelsen vil ut fra sin kjennskap til beboeren raskt kunne fange opp behov for offentlig tannhelsetjeneste. En henvisningsrett på linje med fastlegen vil også kunne virke forenkling og ressursbesparende. Det bør gis forskrift med klare retningslinjer for dette.

Rådet ser en bedre geografisk dekning av tannlegetjenester som et svært viktig eldrepolitisk tiltak. Rådet er enig i at en turnusordning vil kunne bidra til dette, og støtter forslag om innføring av obligatorisk turnusordning for tannlegestudenter. Rådet har tidligere foreslått dette, og påpekt at praksis knyttet til tannhelsetjenestetilbud til mottakere av pleie- og omsorgstjenester kan være et viktig tiltak for økt kunnskap, i tillegg til rekruttering av tannleger til den offentlige tannhelsetjenesten i distriktene.

Statens seniorråd mener at innføring av etableringskontroll/tannlegehjemler som et ledd i å på sikt få til mer spredning av tannlegetjenester ut i distriktene bør vurderes grundig.

Rådet støtter forslag om å etablere flere regionale kompetansesentra og ser dette som et viktig tiltak både for å øke kompetansen ute i distriktene, og på sikt bedre den geografiske dekningen av tannlegetjenester. Kompetansesentrene bør få et spesielt ansvar for å videreutdanne og følge opp øvrig helsepersonell innenfor helse-, pleie- og omsorgstjenesten i gerodontologi.

Det er spesielt viktig at personell i institusjonsomsorgen og hjemmetjenestene engasjeres og skoleres i riktig munnstell og annet forebyggende arbeid med eldres tannhelse. Utvidelse av tannpleiernes oppgaver til også å ha veiledningsrolle overfor de kommunale tjenestene vil kunne bidra til å oppnå dette. Å knytte tannpleiere til den kommunale eldreomsorgen vil med andre ord være et viktig forebyggende tiltak innen tannhelsetjenesten, og kunne utfylle kompetansesentrenes rolle i dette arbeidet.

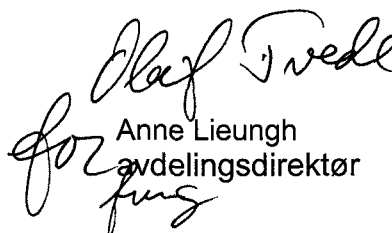
Det har lenge vært kjent at taushetsplikten skaper problemer for samarbeidet mellom den offentlige tannhelsetjenesten og den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Framtidig organisering av den offentlige tannhelsetjenesten må avklare og fremme samarbeidet på tvers av forvaltningsnivå og fag.

Rådets kommentarer og tilrådinger bes lagt til grunn for departementets videre arbeid med det offentliges engasjement på tannhelsefeltet. For øvrig vises det til Statens seniorråds uttalelse om forslag til tiltak på tannhelsetjenestens område i brev til Helsedepartementet den 27. november 2003.

Med vennlig hilsen

Astrid Nøklebye Heiberg
leder for Statens seniorråd

Anne Lieungh
avdelingsdirektør